

venerit, deficit, &c. Portò persecutantur in bono ea est virtus, & effectus inenarrabilis, ut gloria eterna (sicut legitur Apocalypsi, cap. 1. &c.) coronam iij recipiunt, qui in finem usque ad bonos se preservaverunt.

Quare Rex Catholicus in dies euigilat pro 58 observatione & executione decretorum Concilij Tridentin. ne in aliquo percutiantur, nec lèdantur, & ad hoc sanctum intentum, & zelum ap̄r̄ consequendum: ad petitionem Regij Fiscali, vel etiam alterius conquerentis in Senatu hoc Supremo de contraventione ecumenici Concilij datur prouincia Regia, dicta Ordinaria, ut litteræ importunè falsis p̄cibus, & suggestionibus indebet à Sancta Sede imperata, seu verius extortæ contra voluntatem sua Sanctitatis in eodem Senatu ostendatur, & illis accurate examinetur, an aliquid contineant, ex quō lèdatur vel subvertatur aliquid Tridentini decretum, vt & tunc vel retineantur ad effictum consulendi Sanctissimum, p̄missa humili ad ipsum supplicatione; vel Ordinario cognito remittatur; ex iis que latè deduximus supra part. i. capitul. 1. maximè cap. 2. & sequentib. Et de hac ordinaria prouisione testatur etiam Castellus à Bobadilla in politica lib. 2. cap. 18. num. 194. & Nabuona in l. 59. glof. 2. sub num. 6. ad fin. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3. Flores Diaz de Mena practicar. questionum, lib. 1. p. 12. num. 8.

59 Maximè, quia vt in aliquo & præualere possint litteræ ab Apostolica Sede impetrata, requirit expressa & specifica Concilij Tridentin. derogatio; vt probant Thomas Sanchez in tractatu de marimon. lib. 3. dif. 16. num. 7. tom. 1. Nicolas Garcia de beneficis, 4. pars. cap. 5. ex num. 5. Valenguela Velasquez conf. 2. num. 53. Rota Romana decif. 48. num. 10. & 11. p. 1. diuersorum.

60 Quia constitutio Consiliarii & quilibet requirit expressam derogationem, vt colligitur ex cap. ex parte, & cap. fin. de Capillis Monacho, cap. eam te. de exate & qualitate, cap. non nulli. de rescriptis, tenent Archidiac. in cap. 1. de constitution. lib. 6. Felinus in dict. cap. nonnulli, num. 3. Schola de beneficis 3. pars. quaf. 1. n. 31. Parisius conf. 2. num. 30. lib. 2. Navarros in summa Latina capitul. 27. num. 265. Iacobatus de Consilio, lib. 5. articul. 18. Alaba. de Conciliis, part. capitul. 2. Conarruius lib. 3. variarum, capitul. 16. num. 6. & in cap. 8. 9. num. 6. dicens totum mundum hoc amplecti. Mandosius in regula Chancellar. 18. quest. 17. num. 12. Anafactus Germonius de Indulgentia Cardinal. 8. per qua fablatis, num. 58. Corduba lib. 4. questionari, quest. 9. §. Tertia pars, Sarmiento lib. 3. select. capitul. 14. num. 3. Menochius conf. 294. num. 11. & 12. volumin. 3. Padilla in l. fin. C. de diversis rescriptis, num. 17. Gutierrez in l. nemo potest, ff. de legatis 1. num. 173. Gratiatus regal. 291. num. 4. Caualcan 1. pars. decision. 29. num. 16. Henriquez lib. 3. de Indulgenc. capitul. 26. num. 3. Molina 1. tom. de iustitia & iure, tractatu 2. dif. 173. fol. 988. Vinalduus Candelabro. 3. pars. capitul. 12. num. 22. & alij plures ab istis, & à Thoma Sanchez, Nicolao Garcia, & Valenguela citari.

Et ratio huius doctrinae ea est (qua bene conductus intentioni nostra) quia cum decre-

ta Concilij & ita matura deliberatione san- 61 cita sint, videntur continere vim clausulæ derogatoria ad alia de cetera posteriora contraria, nisi de illis specificam faciāte mentionem, imo si Concilium generale modernum sit, quale est Concilium Tridentinum, oportet etiam illis specificare facere mentionem, & nec sufficit generalis derogatio decretorum cuiuscumque Concilij, prout bene docent Henriquez, & Vinalduus ubi proximè; quos sequitur Pater Thomas Sanchez de matrimonio, tom. 1. lib. 3. dif. 26. sub num. 7. Vide etiam Valentinelam, & Nicolaum Garciam superius citatos.

Et quidquid de stylo generali & Curia Ro- 62 mansa contendat Nicolaus Garcia dict. 4. part. capitul. 5. anum. 25. & num. 33. adducat Motum proprium Pij V. anno 1570. Quo declaratur, nec speciali, nec generali derogatione Concilij Tridentini, opus esse in quibusvis concessionibus Apostolicis propria manu Papæ signatis, eius Motus proprii tenorem ad litteram re-

fert. Atamen in Hispania ex superius dictis deroga- 64 tionem etiam specificam & expressam & Concilij Tridentin. non admitti, firmant Azeudius in l. 2. circa fin. tit. 6. lib. 1. Recopil. Bobadilla in polit. lib. 2. cap. 18. num. 208. Zeballos de cognitione violentiæ in prologo, num. 151. & glof. 6. num. 62. Paz praxi tom. 2. prelud. 5. num. 10. & probatur in l. 62. tit. 4. lib. 2. Re-

cepit. Quare in Senatu hoc supremo erga litteras, que fuerunt & imperatae in deroga- 65 tionem prædicti Oecumenici Concilij Tridenti, dupli modo decernitur iuxta casum varietatem. Nam regulariter in his litteris, que contraueniunt directè aliqui decreto eiusdem Concilij, illudque percutiunt, litteras retineri in Senatu mandato, ne & illis 66 pars impetrans vtatur, premisa supplicatione ad Sanctissimum, vt melius informatus, de remedio convenienti Reipublice Ecclesiastice, aut temporali prouideat, neque patiatur tam saluberrima de cetera lubueri, sed vt semper & inuolabiliter intacta remaneant, vt decet.

Si verò litteræ haec Apostolica & dumtaxat 67 percutiant decretum eiusdem Trid. sicc. 24. de reformation. cap. 20. præterea primam instantiam Ordinariis, examinatae accurate in Senatu, si gratiam simul contineant, non retentionis decretum concipiunt; sed remissionis ad Ordinarium dumtaxat: Enregunt se etiam Bullas à la parte, para que rite delas delante del Ordinario. Si autem institutam solum respiciunt, prout & monitoriales, compulsoriales, inhibitoriales, aut executoriales; tunc retentis in Senatu, ne illis pars vatur, causa cognoscenda Ordinario (ad quem de iure pertinet) remittitur; quæ differentia cum alio tempore petat indaginem, particulari loco erit latius examinanda, infra hac 2. p. c. 16. per tot. De quo genere percutiōnis prædicti decreti 20. cū & frequentiora sint negotia, latè & specialiter erit tractandum in hac 2. pars, ubi mirabiles & ingentes difficultates absoluenter specialiter diffinito discursu agitantur in ea per omnia ferè capitula: cū ceterorum decretorum eiusdem Concilij contraventionem nullam specialem requirat indagationem, sed ex eisdem

eisdem decretis omnis facilè vincatur difficultas raro, & minus frequenter contingens, ac propterè ab specifico singulorum decretorum examine excusatur, cū illis sufficiat regula generalis supra scripta.

C A P V T . II.

Regalia in protectione Sacri Concilij Tridentini, an Rex Catholicus vti possit, quando per litteras Apostolicas percutitur non solum eius sensus literalis, sed & sensus intellectualis declaratus per Sacram Congregationem Cardinalium.

S V M M A R I V M.

Decretorum Concilij Tridentin. dubium recipiētum ad Sedem Apostolicam recurrendum pro declaratione, & interpretatione, n.s.

Declarandi dubium dispositionem eius est, cuius est condere, num. 2.

Declaratio legum, & statutorum, aut priuilegiorum Principis ad Principem spectat, n. 3.

Concilium convocare ad cuiuslibet dubiū sui declarationem, fore penè impossibile, & semper durissimum, ob quod declarationem referuntur Papæ, num. 4.

Declarationem sui dispositionis potest quis alteri committere, num. 5.

Declarationes alteri commissæ super eo quod sibi sercre dixerat committens, an sit standum remissione, num. 6.

Ad declaranda dubia Concilij Pontifices crevunt particularem Cardinalium Congregationem, n. 7.

Declarationes Sanct. Congregation. sunt decisio-

vim legi habentes, ut post late ex commissione

Papa & personis habentibus a Principe facultatem respondendi, num. 8.

Principis potest tribuere Senatu facultatem leges condendi, num. 9.

Declarationes S. Congregat. eandem vim ba-

bent, ac si ab ipso Papa immediate dimanarent, num. 10.

Vt pluries eadem Congregatio dixit, ut refertur, ibidem.

Declarationes S. Congregationis non egerint publicatio-, cū sicut in declarationem legis iam publicata, num. 11.

Declarationis Concilij iustus redditur dispositio, & ut talis veneranda, & obseruanda, num. 12.

Rota non licet infirmare, sed obseruare declaratio-

nem Concilij, num. 13.

Rex sicut Regalis in protectione decretorum Concilij ita vti debet, sicut illa declarauit S. Congrega-

tio, num. 14.

Declaratio nibil de non inducit, nec nouum actum,

aut diversum facit, sed qualis fuerit procedens demonstrat, num. 15.

Declaratio alicui commissa perinde habetur ac si à committente fuerit simul à principio facta cum dispositio, num. 16.

Dispositio declarata retinet suam primuam natu-

ram, num. 17.

Declaratio in eis dispositioni declarata, num. 18.

Declaratio retrotrahitur ad tempus principalis dispositionis declarata, num. 19.

Declaratio confutetur dimanasse eadem tempore à principio cum dispositio principali, n. 20.

Concilium declaratum nibil aliud est, quam ipsummet

Concilium declaratum ad effectum protelionis Regis num. 21.

Rex euigilare debet, ne Prelati ex sua absencia Con-

cilio interpretatione subditos leadant, n. 22.

Pater Henriquez declaratur circa violencias tollen-
das in contraventionem Tridentin. n. 23.

Bula Pij IV. referat, qua obteuantur Principes Christiani, ut echaritate, & affectu, quo ad-
suerunt Concilio, eadem populorum suorum sa-
luis causâ ad eius Concilio executionem presentant auxilium, num. 24.

Et ut interdicant, & recipi non permittant opinio-
nes aduersantes salutarem Concilio dispositio-

nem, num. 25.

Declarationes Cardinalium qua autoritate & so-
lemnitate muniri debeant, ut illis Eides detin-
tur, num. 26. remissiæ.

Ro huic difficultati (qua utilis valde in practica est, & necessaria) omnimoda & resolutione in t. medium conferre volui mirabilia verba Bullæ Sanctissimi Papæ Diuina prouidentia Pij IV. super confirmatione cœcumenici Concilij Tridentini editæ, & post fessiones eiusdem apposita, qua ante finem ita decreuit: Si cui vero in eis aliquid obscurius dicunt & statuum fuisse, easque ob causam interpre-
tatione aut decisione aliqua egrave vijsu fuerit, ascendas ad locum, quem Dominus elegit, ad Se-
den videlicet Apostolicam omnium fidelium Ma-
gistrum, cuius Autoritatem, etiam ipsa Sancta Synodus tam reverenter agnouit. Nos enim diffi-
cultates, & controversias, si qua ex eis decrevis-
sore fuerint, nobis declarandas, & decidendas,
quemadmodum ipsa quaque Sancta Synodus decre-
vit reformamus, parati, sicut ea de nobis merito con-
fisa est omnium Provinciarum necessitatibus, ea
ratione, que commodior nobis visu fuerit, pro-
videre, &c.

Quæ Bullæ verba consonant omnino dis-
positioni iuriis, quo idem dispositum reperitur
in cap. non licuit 17. dispositio, ibi: Quoties ali-
qua de univerſali Synodo, aliquibus dubitatio na-
scitur, ad recipiendam de eo, quod non intelligunt rationem, ad Apostolicam Sedem conueniant, text.
etiam in eis licet aliqui, nec licet particularem
Synodum congregare: sed quoties aliqua de uni-
versali Synodo aliquibus dubitatio nascitur, ad re-
cipiendam de eo, quod non intelligunt rationem,
aut sponte q. qui fatuam anima sua desiderant, ad
Apostolicam Sedem pro recipienda ratione conne-
xiant 4. in ordine 17.

Licet enim eius sit declarandi ius actum du-
bium, sive dispositiōne ambiguum; cuius est
est condere, cū sive, qui actum est fecit, vt post 2
plurimos alios obseruat Menochius in cons.
296. num. 39. & sequentibus (qui in variis
materiis exempla reddit) & in omni actu
Declaratio Concilij iustus redditur dispositio, &
ut talis veneranda, & obseruanda, num. 12.

Rota non licet infirmare, sed obseruare declaratio-

nem Concilij, num. 13.

Rex sicut Regalis in protectione decretorum Concilij

ita vti debet, sicut illa declarauit S. Congrega-

tio, num. 14.

Declaratio nibil de non inducit, nec nouum actum,

aut diversum facit, sed qualis fuerit procedens

demonstrat, num. 15.

Declaratio alicui commissa perinde habetur ac si à

committente fuerit simul à principio facta cum

dispositio, num. 16.

Dispositio declarata retinet suam primuam natu-

ram, num. 17.

Declaratio in eis dispositioni declarata, num. 18.

S 2 Antonius

Antonius Gabriel. commun. lib. 6. tit. de regulis iuris, conclusi. 3. num. 71. & 72. Morla in emporio iuris 1. part. tit. 1. quæst. 11. num. 21. & cum alio notauit Marius Giurba ad confiter. Senat. Meſanen. cap. 2. gloss. 1. part. 1. num. 20. & 21. fol. 190. Castillo controverſ. tom. 6. cap. 182. num. 57. & 58. 3. Qui duo ultimi † declarationem statutorum & priuilegiorum ad Principem, non ad alium speſtare, per l. leges Sacratissima, C. de legibus, militare annotant.

Tamen hæc est specialis prærogativa, & Regalia Sedi Apostolicae, cui † in signum supremæ Maiestatis & authoritatis reseruata est, vt de dubiis omnibus ex Concilij decretis ortis consulatur, & ad eam pro declaratione recuratur, vt probant iura expresa de quibus in n. 1. ad fin. & diſt. Bulla Pij IV. ad insuper, cum durissimum foret Concilium, & Synodum ipsam ex vniuersi Christiani Orbis Praelatis congregatum, penèque impossibile ficeret ad singula dubia inde exorta declaranda conuocate; prudenti prouidencia Concilium ipsum Sanctissimo Ecclesiæ Pastorū referuerunt, cuius authoritatì hoc manus declarandi pra omniibus convenit, vt in predicta Bulla Pontifex Maximus & iura Canonica attestantur in verbis relatis, num. 1. Quæ ideo authoritas merito in dicto Concilio Tridentin. expresse, sicuti in omni dispositione qualibet præseruata, & prælibata tacite intelligitur ex text. in cap. peregrina iusticia (salua in omnibus Apostolica authoritate) generali sententio problemi 2. quæst. 6. text. in cap. non licet, ibi: Si prædicatio tamen Romane Ecclesiæ, cui in omnibus causis reverentia, & authoritas debetur, cedem causa & quæst.

De iure enim est, siū actus declarationem posse illum confidcentem † alteri committere, l. Theoponchus, ff. de doce preleg. Natta in cons. 115. num. 8. & 9. Surduſ decif. 194. num. 18. Plotus de in liem iuram. §. 48. à num. 1. Cardinalis Turchus litter. A. conclusi. 536. a num. 3. præclarè Ruinus in cons. 19. num. 5. & sequentibus, lib. 2. Affilius decif. 374. num. 3. ad fin. Manticus de coiecta. ultim. voluntar. lib. 3. titul. 1. num. 15. & lib. 2. titul. 16. num. 3. Simon de Prætis lib. 1. interpretat. 1. dubitat. 3. solut. 5. num. 3. Peregrin de fideicommiss. artic. 33. num. 38. Macardus de probation. tom. 1. conclusi. 485. à num. 4. cum sequentibus, Surduſ in cons. 380. à num. 9. cum sequentibus, lib. 3. Michael. Graffus, & institution. quæst. 28. num. 16. Camillus Gallinus de verborum significacion. lib. 10. cap. ultim. num. 17. & cum Rolando, Surdo, Maresco, Maſtrillo, Caracano, Ioanne Botta. Idipsum annotauit Fontanella de patris nuptialibus. tom. 2. clausi. 8. num. 2. fol. 307. & post plurimos alios Cattellus controverſ. tom. 6. capitul. 182. à num. 1. Qui omnes etiam 6 testantur, † de declaratione alteri commissa super eo, quid eidem diuīm fuerat fecerit, vt declarantis dicto omnino sit standam.

Et idem vt dubia attingentia Concilij Trident. decreta perfectam, maturam, & veram, omninoque certam accipiant declarationem, Summus Pontifex particularē Patrum Cardinalium instituit & creauit Congregatiōne in cui hac dubia refoluenda, & declaranda in dies comiſſit. Ceterum est enim declarations hu-

ius Sanctæ Congregationis non esse † declarationes doctrinalis, sicuti latas à Doctoribus, & Iurisperitis (provt & perpetram aliqui Theologi dicunt) sed esse declarationes diffinitivas, seu decisivas vim legis habentes, & vt leges recipiendas, vt potest latas ex commissione Papæ, & a personis habentibus respondendi & declarandi facultatem à Princeps, vt apparat ex Bulla Sixti V. que est in 2. par. sui Bullarij 7. in ordine, vbi habetur facultas dicta Sanctæ Congregationis, qua etiam referuntur à Manuele Rodriguez quæſt. regular. 1. tomo, quæſt. 11. artic. 1. & art. 2. Nicolaus Garcia de beneficio in prefatione post principium, Salas de legibus diſt. 21. & section. 12. pro quibus est text. in §. responsa prudenter, insti. de iure natural. Quia Princeps potest attribuere hanc potestem † Senatu le- 9 gem condendi, l. humanum, C. de legibus, & probatur in Rubrica de legibus Senatusconfultus, & longa consuetudine, & in lib. 1. tit. 16. de Se- natureſſons Cod.

A qua Cardinalium Congregatione facta declaratio candem vim habet; † ac si ab ipso Summo Ecclesiæ vniuersalibus Praefule immediatè dimanasset, proti ipsa Congregatio testatur in hæc: Eadem ratio habenda est de his, que scribuntur à Cardinalibus Sanctæ Congregationis Sa- cri Concilij Trident, ac si à Papa scripta essent, & quam ad litteram refert Cerola in præ Episcopali 1. part. verb. Authoritas, ad fin. & iterum 2. part. verb. Absolution. in princip. Fr. Manuel Rodriguez quæſt. regul. tom. 1. quæſt. 11. art. 2. Pater Martin del Rio di- quisit. Magica. lib. 6. cap. 1. section. 3. in fin. & remissiu Barboſa in remissibus, ad Tri- dent. in prefatio. prop̄ fin. Et eadem S. Con- gregatio cuidam Abbatissæ Melaniensi sic reponit: Eadem ratio habenda est, de his, que scribuntur à Cardinalibus Sanctæ Congregationis Con- cilij Trident, nomine ipsius Congregationis, ac si à Papa scripta essent. Et alia eademmet Congregatio sic censuit, decretæ & litteræ Congregatiōnis Concilij Semotiū lithibus suis executioni demandando, nec super iis sententia, nec decretum aliud qd̄ est faciendum; quas ad litteram refert Nicolaus Garcia, in prefatione ad tractat. de bene- ficio, ante medium. Vbi recte comprobatur, † quod 11 non egeant publicatione, cum sint confecte in declarationem legis iam promulgatae, cui conseruunt mox dicenda. Quare Congregationis Cardinalium declarationibus standum erit, ac si à principio ab ipso Concilio Trident. fuissent disposita.

Et quod declaratio Sanctæ Cardinalium Congregationis sit dispositio † eiusdem Concilij, atque ut ratis debeat obſervari, & vene- ratione, expreſe determinauit Rota, in vna Abulensi Canonica, pœnit. 17. Aprilis 1589. coram Main. in illis verbis: Concilium Trident. quod secundum declarationem Sanctæ Congregationis, sibi Episcopo eligendi tribuit facultatem, debeat obſervari, &c. Quam decisionem ad litteram alius agens trahit Nicolaus Garcia de beneficio 5. part. cap 4 sub num. 140. prop̄ fin. Ea ratio- ne, quia declaratio inest actu declarato, vt statim dicemus.

Et in dicta decif. Abulensi circa principium ita dicitur: Ab eadem Rota decimus fuit ex declara- tione Sanctæ Congregationis, &c. Et iterum ibi: Quia cum illa declaratio aperte dicatur, electione, 13

¶ nobis non licet, eam infirmare, cap. cum inferior de maioritate, & obediencia, l. nam Magiſtratus, ff. de recepis arbitris, l. ille à quo, §. inemptiū, ff. ad Trebell. &c. Ex quibus colligitur, quanta sit authoritas ciuidem Sacrae Congregationis.

Indi ipsa Rota reverenter semper suscepit declarationes S. Congregationis Cardinalium; nec hæc super eum veritatem, nec de illa follet cognoscere, vt fuit dictum in Aueriana beſiecijs 3. Italy 1606, coram R. Sacro Archiepiscopio Damasco, teſte Caſte Argelio, de legitimo contradic. 9. 15. art. 5. num. 157.

Quare non erit ambigendum, poſſe & debe- re Regem nostrum Catholicum sua Regalia 14 & ex protectione Concilij Tridentin. orta in execu- tionem curanda decreti declarati per Congre- gationem Cardinalium eiusdem, ac si à principio cum ipso Tridentino fuisset simul dimanata, & codem modo potest detinere, vel remittere literas Apostolicas, ac si litteralem, & manife- stum sensum dicti Concilij laderent, & offenden- derent.

Quoniam declaratio nihil noui dat, nec de 15 novo aliquid inducit, † nec nouum actum ac dispositionem diuerſam facit, sed dumtaxat ostendit, quid dispositum, & actum fuerit à principio, ea qualis fuerit dispositio per declarationem solammodo aperit, & monstrat, vt probat text. optimus in l. adeo, §. cum quis, ff. de acquirendo rerum dom. l. heredes palam, §. sed si notam, ff. de testam. quam conclusionem multa in causis practicis exhortant Burgos de Paz in proemio legum tam num. 297 & n. 432. cum sequentibus. Mandelus de Alauin consil. 219. num. 10. Antonius Gabriel. commun. conclusi. lib. 6. tit. de regul. iuris, conclusi. 2. per totam, vbi latifimè Menochius in consil. 19. n. 44 lib. 2. Simon de Prætis lib. 1. interpretat. 1. dub. 5. fol. 64. & sequentibus, Hondeide consil. 8. num. 71. De- cianus in consil. 84. n. 5. & consil. 7. n. 10. lib. 1. Ti- taquell. in l. si unquam, verb. Reſervat. num. 26. & de retratu ligni. §. 1. gloss. 18. num. 77. Ri- minal. in consil. 112. num. 26. & a num. 230. In- trigolus decif. 16. à num. 33. Coſta de retror- traione caſa 13. cap. 1. 8. à num. 12. & sequentibus. Miceris (qui late exhortat) de maior. 1. part. quæſt. 44. ex num. 14. cum sequentibus. Stephanus Gratian. tom. 1. cap. 68. num. 16. & tom. 1. cap. 46. à num. 19. & sequentibus. Hieronymus Gonçalvez in regul. 8. Chanceller. gloss. 12. §. 1. num. 9. & gloss. 6. sub num. 33. Giurba ad confutat. Mefam cap. 1. gloss. 1. part. 1. à num. 4. & num. 8. Manticus de tactu conuenient. lib. 4. tit. 21. num. 14. Valençuela Velafquez consil. 23. num. 137. Fontanella de patris nuptialibus. tom. 2. clausi. 7. part. 8. à num. 3. fol. 606. Castillo controverſ. tom. 6. cap. 182. à princip. & num. 10. cum Prætis dict. refol. 5. num. 23. Quid declaratio facta per deputatos † ad illam faciendam, perinde habetur, ac si ab ipso deputante facta fuerit à principio simil cum dispositione.

17 Qui omnes pariter † vñanimiter concuruent, quod dispositio declarata retinet suam primæ- uam naturam, provt ex pluribus firmat Castillo controverſ. tom. 6. cap. 182. à num. 41. unde inferit ad alia plura.

18 Et quia declaratio inest actu, † & disposi- tionis declaratæ, Nos de Regia protection. 4. part. cap. 12. à num. 25. & 30. vbi plura adduximus

post Anton. Gabriel. Mantic. & alios. Vbi quod declaratio † retrotrahitur ad tempus prin- cipalis dispositionis, qua declaratur, & à n. 32. cum Petro Surdo decision. 21. per totam, & Gratiano disceptation. foren. tom. 1. cap. 141. num. 2. Quid declaratio † adeo inhaeret dispo- sitioni principali, vt centaurer emanasse cum illa eodem tempore à principio, quod pro- sequimur num. 33. ad quem locum videndum be remitto, quo plurimas doctrinas inuenies huic, de qua agimus, valde conducibiles, Petrus Surdo decif. 29. per totam, & in consil. 88. num. 10. Gratian. discept. foren. cap. 147. in princip.

& Nos allegans idem nouissime obferuerat Do- min. Iann. Baptista de la Rea meritissimus Fi- scalis Concilij Regij patrimonij, in decis. Gra- nat. discept. 39. num. 5. & 6. Qui tamen dum haec typis dabant laudabiliter omniūque vniuersali aplauſi ad Consilium Supremum Castellæ ascendit, quo Fiscalis munere fungitur, cuius merita maiora petunt.

Ex quibus sequitur manifestè, quod decla- rationis Concilij Tridentin. nihil † aliud est, quān ipsummet Consilium declaratum, & ac si à ipso à principio declaratio emanaret, ac propterē idem de vitroque iudicandum erit equaliter ad effectum protectionis Regis im- partienda, quoties Concilij decretis decla- ratias per Sanctam Cardinalium Congre- gationem littera Apostolicæ seu alia quævis dispositio repugnat, sicut ad cetera omnia æqualem authoritatem habere dignoscitur, cum ab ipso Concilio facta videatur de- claratio.

Et eodem modo euigilate † debet Rex, ne Prælati ex abſt. alienius decreti Concilij Trident. interpretatione & declaratione à se indu- cta opprimant subditos suos, vt benē adiutit Pater Henriquez in 3. tomo Summa lib. 2. de Pon- tificis claus. cap. 15. §. 1. in haec: At si casus grauior incidat circa declarationem † Concilij Tri- dent. (putis ex falſo intellectu Concilij Episcop. p. contendat, vim & grauamen inferre subditos denegata appellatione) ea violentia cognito reſer- natus Supremo Senatus Regis Hispanie, qui cum maioriori Consilio procedit, &c. & in Glossa li- tera X. ita inquit: In Regalibus ordinatio Chan- cellariae Valisoleana per quædulam Regiam, fol. 194. Et licet ite Pater doctissimus, quoad principalem partem huius doctissime, tempe- quod tunc violentia adeat & pertinent Regia protectioni, recte loquatur; quoad cetera tan- men, que attingunt praxim, confundit remi- ne, non iuriis nostri Regij, quem intellige & decla- ra, provt Nos laius sup. hoc tractat. part. 1. c. 14. à num. 26. cum seqq. & num. 46. cum multis se- quentibus; vbi abunde tractauimus nouam dis- positionem, lex Regni vetantis violentias tan- gentes obſeruationem & executionem S. Concil. Trident, ad Chancellarias deferit, & si infuper defuerant illas statim remittant Supremo huic Consilio Regio, cui specialiter referuata est illa- rum cognitio. Tamen quando causa vertitur co- ram Iudice Ecclesiastico, corāque opponit de aliquo iure orto ex dispositione alienius Con- cilij Trident. decreti, & à non admissione talis iuris, & exceptionis (sive quoniam perperam intelligatur decretum ipsum, sive ex iniustitia facta appellatio interponatur, & cā non ob- stante ad vñteriora procedat iudex, tunc ob ha- ce

vim collendam recurrere potest ad Chancellariam, & Audientias Regias ut latius fundam, & explicamus in locis relatibus, in quibus videbis abunde.

Hoc ipsum apertere constat ex Bulla Pij Pa-

24 p. I V. pro confirmatione & Concilij Trident,

edita, que est post sessiones eiusdem Concilij, vbi post medium haec leguntur: *Ipsum vero charissimum filium nostrum Imperatorem electum, certosque Reges, Republicas ac Principes Christianos monemus, & per vicem misericordia Domini nostri Iesu Christi obsecramur, ut pietate Concilio per Oratores suos assuerint, ea pietate, ac parvitudine, Diuini honoris, acie populum suorum salutis causa, pro Sedis quoque Apostolica, Sacri Synodi reverentia, ad eiusdem Concilij exequenda, & obseruanda decreta, Prelatis, curia opus fuerit, auxilio & favore adiut, nec aduersantes sane ac salutariis Concilij doctrinae opiniones a populo ditionis suarum recipi permittant, sed eas penitus interdicant, &c.*

Quae Bulla clare disponit in cau-
lo, que loquitur, & consonant que superius a principio huius capituli diximus; ad neminem alium pertinere declarata dubia Concilii, quam ad Sedem Apostolicam, prout etiam hoc ipsum declarauit Sancta Congregatio in declarationem, cap. 20. de reformat. sess. 24. & ita communiter in hoc supremo Senatu practi-
catur quotidie.

Sed quibus solemnitatibus, & quorum au-
thoritate munera esse debent haec declaratio-

nies Sanctae Congregationis Cardinalium, ut ab ipsa vere & realiter dimanante cognoscatur, ne de eam fide dubitari valeat, sed integrum & omnimodum fidem illis dari possit: aptiori loco & amplissime diximus infra hac 2. part.

cap. 20. §. 5. per totum; vbi de hac re plura

vitissima cum laudem videnda.

CAPUT III.

De praxi & stylo Senatus in obseruacio-
nem decreti Concilij Tridentini, pra-
seruantis primam instantiam Ordina-
rio, & de fundamentali eius ratione.

Et an facultas Auditoris Camera ex eo-
dem sit, & qualiter sublata.

S U M M A R I U M .

Tridentum circa cap. causa omnes reseruan-
tiam Ordinariorum instantiam frequentiori in-
diger Regis Regalia, & protectione, n. 1.

Littera ludentes Trident, cetera decreta prater cap.
causa omnes, an reixeri debent in Senatu facili-
cillime deducitur ex singulis Concil. decrete,
num. 2.

Decretum Trident. in cap. causa omnes preseruan-
tiam Ordinariorum instantiam ad litteram
referuntur, num. 3.

Verba Concil. in cap. causa omnes specialiter ad-
notantur annulantis processum, & omnia gesta
ab alio, quam ab Ordinario in prima instantia,
num. 4.

Origo iurisdictionis Ecclesiastica & fons est Sedes
Apostol. que liberè de quibuslibet causis Eccle-
siastica vialet cognoscere, num. 5.

Stylus Romana Curiæ obseruac omnes causas ad
forum Ecclesiasticum pertinentes in prima in-
stantia coram Ordinariis locorum tractari debe-
re, num. 6.

Vilitati publica ut prouideret Leo X. constitu-
tionem promulgavit saeundo iurisdictioni Ordinariorum locorum, que refertur a num. 7.

Ordo confundit Ecclesiasticus, si sua uniuicue
Ordinarii iurisdictione non referuerit, n. 8.

Causam spirituales, quam Civiles beneficiales, &
mixta (alias non reservato beneficio) extra Ro-
manam Curiam coram Ordinario trahenda in
prima instantia decreuit Leo, num. 9.

Ante diffinitionem nequit ab ordinario appellari,
ne & Superiori admitti, nisi à granam que
lito, ut in constitutione Leonis, num. 10.

Causa timoris, aut suspicione probanda, vel alia
bona pœnitentia in Curia causa committi in prima
instantia ex Constitutione Leonis, n. 11.

Commissiones, processus & inde sequita, virio
nullatum subiectiorum, si in prima instantia
committantur absque legitima causa, num. 12.

Causa, que legitima sit, ut Summum Ponificem
moveant ad subscriptendum propriâ manu com-
missiones in prima instantia; recensentur in Con-
stitutione Leonina, num. 13.

Sumptribus, & vexationibus partium confidere
(cum Republica interficit) semper enixa pre-
occupa babuera iura Ponificia, & Civilia, prope
plura recensentur, num. 14.

Vilitati publicam concernit, lites abbreviari,
num. 15.

Litus extinctio ad conservacionem Congregatio-
nia humana pertinet, num. 16.

Sumptribus litium subditos sublenare ad precipuum
Republica regimen spectat, num. 17.

Nuntijs, aut Legati de Latere nequenter auocare
causas ab Ordinariis in prima instantia, nisi
legitime ad se per appellationem denolutas,
num. 18.

Processus, inhibitiones, & alia inde sequita sunt
nihil a ipsi tute ex auocatione causarum ab Ordinariis in prima instantia, num. 19.

Auditor Camera, & quinus Index Romana Curia
iam ex Concil. Tridentin. nequenter cognoscere
de causis in prima instantia in preiudicium Ordinariorum, num. 20.

Obseruatio Flores de Mena circa sublatam iuris-
dictionem Auditoris Camera in prima instantia
refertur, num. 21.

Damna & incommoda, que eribantur in perni-
ciam Republica ob auocationes causarum in pri-
ma instantia ad Romanam Curiam; recensentur,
ibidem.

Recurrens ad Curiam pro impertranda commissione
alteri in prima instantia super causa ad eam le-
gitime non denolutam ad Ordinarium remitten-
duit erit, num. 22.

Ordinaria prouisa datur à Senatu, ut impetrans,
aut diligens Indicem extra Regna Corone Castel-
lae commissione non etat, num. 23.

Litteras percutientes primam Ordinarii instantiam
examinit Senatus, & remittit causam Ordina-
rio, num. 24.

Flores de Mena, & Barbosa caure legendi circa
conceptionem decreti in contraventionem Tri-
dentin. remissione, num. 25.

Litigantes conuentos ultra Regnum, & in Roma-
na Curia defendere, nec molestantur, prouenit
ex iure naturali, num. 26.

In

In Gallia Indice non admittuntur Delegati in pri-
ma instantia, nec executores gratiarum confi-
scient processum, sed de modo tamquam facte per-
mittuntur cognoscere, sed Ordinarij, n. 27.

Stylus Senatu in remittendo causis Ordinario in
prima instantia nihil detrahit verbis Bulla in
Cana Domini relatis, num. 28.

Ex verbis Bulla in Cana, cap. 16. oritur iustifi-
cacio stylis Senatu in remissione causarum Ordinarii
in prima instantia, num. 29.

NTER ceteros casus in quibus Rex Catholicus sua vtric Re-
galia in protectione Concilij Trident. & frequentiores esse sol-
lent, i. qui primam instantiam Ordinariorum percantur contra decretum
Concilij mos citandum, ac proprieat ob eorum
frequentem vincere curabimus inextinc-
tibiles penè difficultates in tota haec 2. part., indi-
cates contingentes in hoc supremo Senatu, cuius
(vt alibi diximus 1. part. cap. 14. ex prima
instantia ex Constitutione Leonis, n. 1.)

Commissiones, processus & inde sequita, virio
nullatum subiectiorum, si in prima instantia
committantur absque legitima causa, num. 12.

Causa, que legitima sit, ut Summum Ponificem
moveant ad subscriptendum propriâ manu com-
missiones in prima instantia; recensentur in Con-
stitutione Leonina, num. 13.

Sumptribus, & vexationibus partium confidere
(cum Republica interficit) semper enixa pre-
occupa babuera iura Ponificia, & Civilia, prope
plura recensentur, num. 14.

Vilitati publicam concernit, lites abbreviari,
num. 15.

Litus extinctio ad conservacionem Congregatio-
nia humana pertinet, num. 16.

Sumptribus litium subditos sublenare ad precipuum
Republica regimen spectat, num. 17.

Nuntijs, aut Legati de Latere nequenter auocare
causas ab Ordinariis in prima instantia, nisi
legitime ad se per appellationem denolutas,
num. 18.

Processus, inhibitiones, & alia inde sequita sunt
nihil a ipsi tute ex auocatione causarum ab Ordinariis in prima instantia, num. 19.

Auditor Camera, & quinus Index Romana Curia
iam ex Concil. Tridentin. nequenter cognoscere
de causis in prima instantia in preiudicium Ordinariorum, num. 20.

Obseruatio Flores de Mena circa sublatam iuris-
dictionem Auditoris Camera in prima instantia
refertur, num. 21.

Damna & incommoda, que eribantur in perni-
ciam Republica ob auocationes causarum in pri-
ma instantia ad Romanam Curiam; recensentur,
ibidem.

Recurrens ad Curiam pro impertranda commissione
alteri in prima instantia super causa ad eam le-
gitime non denolutam ad Ordinarium remitten-
duit erit, num. 22.

Ordinaria prouisa datur à Senatu, ut impetrans,
aut diligens Indicem extra Regna Corone Castel-
lae commissione non etat, num. 23.

Litteras percutientes primam Ordinarii instantiam
examinit Senatus, & remittit causam Ordina-
rio, num. 24.

Flores de Mena, & Barbosa caure legendi circa
conceptionem decreti in contraventionem Tri-
dentin. remissione, num. 25.

Litigantes conuentos ultra Regnum, & in Roma-
na Curia defendere, nec molestantur, prouenit
ex iure naturali, num. 26.

3. Sanda igitur, & ecumenica & Trident.

Synodus, sess. 24. de reformation. cap. 20. quod in-
cipit causa omnes, ita sublitrice decretuit haec:

Causa omnes ad forum Ecclesiasticum quoniam doliti-
bus pertinent, etiam si beneficia sunt, in pri-
ma instantia coram Ordinariis locorum damatax
cognoscantur, atque omnino saltim ultra biennium
a dicto motu, terminatur, alioquin post id pa-
tiam liberum sit partibus, vel alteri illorum iudi-
cios superiori aliud tamen competenter adire: qui
causa in eo statu, quo fuerit, affamat; & quam
primum terminari carent, nec ante illis commit-
tantur, nec auocantur, nec appetantur ad eisdem
interposita per Superiori quicunque recipiuntur,
coram commissione, aut inhibito sicut, nisi à diffi-
cilia, vel à diffinitione vim habente, & cuia gra-
uatum per appellationem à diffinitione reparari ne-
queat, ab his excipiuntur causa, qui iuxta Canonicas
sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tra-
dicta, vel quas ex origine, rationib[us] causa
indicaeunt Summus Ponifex per spe-
ciale rescriptum signatura Sanctitatis sua, manu
propria subscriptum, committere aut auocare,
¶ Et post medium, i. 3. Alias eorum processus
ordinationisve nullius momenti sunt, &c.

Alia plura referuntur in ipso decreto, que omnia clau-
duntur, & comprehensa censentur sub viuenter
clausula illa in fine eiusdem decreti apposita
in haec: Non obstantibus quoad omnia suprafer-
ita, principiis, iudicatis, concordatis, que suis tan-
tum teneant Autores, & aliis quibuscumque con-
sueruntibus.

Licer enim Sancta Sedes Apostolica inme-
diata quascumque à causas Ecclesiasticas iudi-
cate possit, cum sit fons, & origo iurisdictionis
spiritualis, & Ecclesiastica, cap. cuncta per
mundum, cap. nunc verò, q. quas. 3. Tamen ipsius
Curia stylus obseruat ut omnes causæ ad forum

6 Ecclesiasticum & spectantes, coram Ordinario
loci in prima instantia decidantur, & infra biennium
terminantur ex predicto decreto Trident.

20. quod exhortare ita affirmantes Zetola in pra-
xi Episcopali, part. 1. verb. instantia, & Fusca
de visitat. lib. 1. cap. 33. post min. 3. Aloisius

Origo iurisdictionis Ecclesiastica & fons est Sedes
Apostol. que liberè de quibuslibet causis Eccle-
siastica vialet cognoscere, num. 5.

Riccius in collectan. decision. part. 4. collect. 1353.
in fin. Barboli, de officio & potestate Episcop. alle-
gation. 8. num. 2. tom. 2. in ultima edition. Fran-
ciscus Leo. in theatro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 1.

Stylus Senatu in remittendo causis Ordinario in
prima instantia nihil detrahit verbis Bulla in
Cana Domini relatis, num. 28.

Ex verbis Bulla in Cana, cap. 16. oritur iustifi-
cacio stylis Senatu in remissione causarum Ordinarii
in prima instantia, num. 29.

Riccius in collectan. decision. part. 4. collect. 1353.
in fin. Barboli, de officio & potestate Episcop. alle-
gation. 8. num. 2. tom. 2. in ultima edition. Fran-
ciscus Leo. in theatro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 1.

Stylus Senatu in remittendo causis Ordinario in
prima instantia nihil detrahit verbis Bulla in
Cana Domini relatis, num. 28.

Ex verbis Bulla in Cana, cap. 16. oritur iustifi-
cacio stylis Senatu in remissione causarum Ordinarii
in prima instantia, num. 29.

Riccius in collectan. decision. part. 4. collect. 1353.
in fin. Barboli, de officio & potestate Episcop. alle-
gation. 8. num. 2. tom. 2. in ultima edition. Fran-
ciscus Leo. in theatro fori Ecclesiast. p. 2. cap. 1.

Stylus Senatu in remittendo causis Ordinario in
prima instantia nihil detrahit verbis Bulla in
Cana Domini relatis, num. 28.

Anglius

Anglii de acquirend. possess. q. 8. art. 18. n. 449.
& lusum.

¹⁴ Super enim enix̄ p̄ oculis † habuere iura Pontificia sumptibus, & vexationibus partium consulere, cū saluti Reipublice hoc interfit, text. in cap. 1. de appellation. lib. 6. ibi : Cordi nobis est, lites minore, & a laboribus relevere. Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarecumque facultatum vigore, non solum Episcopos in predictis causis impedit, aut aliquorum eorum in iurisdictione illis dolō & conuana. cap. dispensatio litorum equitatis compendio volentes, quā possumus industria coarctare, de scriptis, lib. 6. text. optimus in l. minoribus, ff. de minoribus, ibi. Cū inter fit ipsorum litorum non vexari, & sumptibus, l. 1. ff. de inofficio testamento, ibi : Melius facient, si se sumptibus inanibus non vexare, l. fin. ff. familia arcifenda, l. quia poterat, ff. ad Trebell. & probat Cicer. de legibus, lib. 1. ibi : Et ea litorum multitudine maxima opere latorum, idē ad conservationem illius, multa quidam exigitaverunt, &c. Flaminius Patritius de resignatione, lib. 11. quæst. 1. à num. 27. in hæc : Et ideo concernit † publicam uilitatem ex eo, ut lites finiantur. Bald. int. 1. in 5. notab. C. de novo Codice compon. & in l. 1. de fortis, Alexand. cons. 190. colum. 2. lib. 2. & consil. 171. col. 3. lib. 7. nam clari iuriis est, & extinctionem litorum ad conservationem Congregationis humanae perire, &c. Autem, de iude. & nullatenus cum ireverando eligamus alij, &c. cap. 4. ibi : Sic enim velocius lites indicabuntur, & circulus cognitionalibus, ac temporis contritione omnes litigantes liberauntur, &c.

Nihil enim magis prouidet quicquid legiflat. res, & retum † publicarum Gubernatores curare debent, & solent, quā expensis litorum, sumptibus subditos subleueare propter damna, incommoda, & dispencia inde ora Rempublicam onerantia, ex text. l. 1. 4. vers. Non attamen, ff. de alienis iudicij, l. 3. samejſi, ff. de receptis arbitris, l. feruus. 19. vers. Sed & ff. ff. de oblig. & action. l. 1. C. de novo Codice faciendo, cum alijs latē congestis a Luca de Penna, in l. litorum, C. de agricolis & censis, lib. 11. Cateliano Cotta in memorabil. verb. Lites ciō, Sylva Nupcia, lib. 6. num. 8. cum seqq. Tiraquelius de retract. lignaq. §. 8. gloss. 7. ex num. 10. Tiberius Decian. respōs. 70. num. 39. resol. 3. hisfor. fori Roman. lib. 5. cap. 17. Baldinus in prolegom. ad iurium infit. de actionibus, Brilonius verb. Lites teri, Redulphus Fornerius lib. 3. rerum quoridianarum, cap. 1. Gilken in tractatu de prescriptionibus, capitul. 1. num. 38. Cardinal. Tuschus littera L. conclusi. 83. & 384.

Et quantum Regis, Regni, & Reipublice interstiti diuitias & opulentias vallallorum consulere, atque vigilancia omnimoda prouidere, ne depauperentur, expensas & sumptibus non deficiturant, nouissime videndum placita congerens Escobar. in tractatu de puritate, & nobilit. proband. 2. pari. gloss. 4. à num. 11. cum seqq. & per totam glossam.

¹⁸ Quare nulli superiores etiam † Nuntijs, vel Legati de latere, de causis quibuslibet ad forum Ecclesiarum pertinentibus; possunt in prima instantia ex hoc decreto praeservata Ordinantis cognoscere, nec pendentes ad se auocare, nisi per viam legitima appellationis ad sua Tribunalia fuerint delatae; prout refert decimus Aloysius Riccius decis. Curie Archiepiscopal. decis. 296. num. 5. part. 4. Barbosa in tractat. de of-

interrogatus si prius te, addit, & deinde te dicat adisse, & quod instum est non imperasse, & hoc verum inveniamus, ante iudicationem convertamus, si vero cum te non adieris venire ad hanc Regiam præsumserit Ciuitatem, ut remittamus eum, cum omni correctione, & responsu non dabimus. Ecco singularis text, pro praescructa prima instantia Iudicis Ordinarii.

Et in proposito videnda erant singulatia de-²³ cetera huius Supremi Senatus, quæ adduximus ad litteram infra cap. 11. ante fin. vers. Is conuenit quodam à num. 97. prohibitus impetrari, aut eligere Iudices Ecclesiasticos extra Regna Coronae Catellæ, ad idque date prouisionem Regiam, ut importanti, aut eligenti intimetur, ne talibus rescriptis extra Regnum vratur, videnta etiam erunt que ibidem congregatus in vers. Sed an exemplum Conventus extra Regnum, à num. 79. cum sequentibus, vñque ad finem cap. & consonant platica, & singulatia iura per Nos adducta infra in §. unico, num. 4. quæ exp̄lēt̄ prohibet, causas & reos extra propriam trahere prouinciam, & conuenit, nisi mediante legitima appellatione a Iudice prouincie, quā de causa cognoscit, interposita.

Quare Senatus hic Supremus mediane Re-²⁴ gula orta † ex protectione Concil. Trident. quando ad illum recurrat pars, vel Regius Fiscalis prætectione litteratum Apostolicum, quibus luditur, & percutiat prima Ordinariotum instantia, in his casibus non exceptis ab eodem decreto Trid. accurate litteris examinatis: decernit quotidie (attentare distincta resolutione de qua latē infra cap. 16. port. totum) Entreguense estas Bullas à la parte para que se delas delante del Ordinarii. Flores Diaz de Mena lib. 1. quæst. 1. à num. 8. & 3. quem sequitur (tacito tamen Authore) Augustinus Barbosa de pose-²⁵ ssas. Episcop. tom. 2. alleg. 8. subnum. 17. (quos in conceptione † decretorum declara. prout Nos hoc tract. 1. pari. cap. 14. à num. 50. vers. Quare omnino cauedum est. Et reduce illos ad distinctionem ibidem latius traditam, inter hoc Supremum Concilium, & ceteras Gheancellarias & Regias Audientias, & antea per aliquor numeros) Flores Diaz referens etiam sequitur Zeballos de cognitione violentie, gloss. 6. a. n. 62. Nabona in l. 59. gloss. 1. præcipue num. 16. tit. 4. lib. 2. Recopil. & in 1.81. gloss. unica, tit. 5. lib. 2. Recopil. tom. 3. Aloisius Riccius in pratico. Au-²⁶ rora, resol. 299. num. 2. vers. in Hispania ex Bal-²⁷ lis; vbi commemorat hanc proximam Supremi Tribunalis prouenientem ex protectione Concilij Tridentini, attributa Regi nostro Catholico ex Bullis Apostolicis.

De hac etiam praxi testatur † doctissimus Minchaca controvenerit, vñfrequensi, lib. 1. cap. 41. in hæc : Eadēnque omnia, etiam in litoribus pro-²⁸ cedere intelligi, s̄ fortis quæ lites de ure intræ fines Hispaniæ Regionis, vel alterius cuiuslibet agitanda esent, ad Romanum auocarent, simili enim defen-²⁹ sio, & simili modo, & competenter, & agenda es-³⁰ set, quod intellego, non solum petensib[us] iis, qui non iure extra prouinciam suam litoris causa trahe-³¹ bantur, sed etiam tacentibus, vel forte etiam re-³² nientibus, &c. (& de hoc ultimo alibi latius tractauimus 1. pari. cap. 13. per totum.) Et de hac etiam praxi testatur fere omnes illi Do-³³ ctores, quos congregatus sup. hac 1. pari. cap. 1. à num. 27. vers. Ex quibus Ponitacili. Et tra-

stantes de hac Regalia proueniente ex protec-³⁴ tione Concilij Trident. Regi Hispaniæ at-³⁵ tributa Apostolicis constitutionibus.

Quod & in Galia practicari affirmant et concordatis † per Rebusum & Colman. in tit. de causis, & ipsum Rebusum in tractatu de paci-³⁶ ficiis posseſſor. num. 146. Flores de Mena practica-³⁷ rum lib. 1. quæst. 12. num. 10. & per ipsum Rebusum in tractatu de beneficiis i. informa nona prouisione, verb. aviso quilibet illicito detinore, & Marchiæ decis. 100. part. 1. Aloysius Riccius in practi-³⁸ cie. Aures. in resolut. 199. num. 2. vt nullus Iude-³⁹ Romanæ Curia, aut ab eis delegati co-⁴⁰ gnoscere permittantur in prima instantia, sed solum Ordinacioni locutum. Imò nec executores gratiarum conficiunt processum, nec fulminant, nec posseſſe fulminate censuras, nec adjunt partes, sed solum nudam exercent executionem, quæ sit mali facti dantaxat, & controversias omnes remittunt Ordinario.

Quæ quidem praxis, & stylus antiquitus visutus † in hoc Senatu Supremo Regi nihil regnus Ballæ in Cœno Domini cap. 16. ibi :

Et omnes alij quoquecumque Iudices Ecclesiasticos Ordinarios quomodo libet impediunt, quominus suscipiuntur Ecclesiastici contra quoquecumque urinur. secundum quod Canonis & Sacra Confessiones & decretæ Conciliorum, & praesertim Tridentini statuerunt, &c. Imò potius ei valde con-

formis & conuenientis est, quia tantum abest, quod Senatus Ordinarii impedit sua vi iu-⁴¹ risdictione secundum Concilium Tridentinum, sed imò vigore protectionis Regi commendatae ab eodem Tridentino & Ballis Apostolicis co-

natur, ne alius eam impedit neque veniant contraria dispositionem eiusdem Concilij Tridentini. vi latius comprobavimus, expedentes hæc verba Ballæ, & alia plura omnia conducibilis ex-

ponentes in tractatu de Regia præs. 2. part. cap. 1. prædictio 5. à num. 132. cum multis sequentiis, vbi monstrauias, quām conformis sit hæc stylus prædicti Ballæ dispositioni.

Et cum Senatus restinguat ad terminos iu-⁴² ris praefertim Trident, ad quos illa clasifia Bal-

li illius restinxit, & iuxta tenorem litteralem dictæ clasifile protegat iurisdictionem Ecclesiasticam, ne illam in contruentionem Concilij Tridentini, alias exerceat, quām is ad quem de iure Canonico pertinet. Seraphinus decis. 896. n. 6. Rota in Romana censu. 10. July 1599. coram littera impressa per Marchefan. de commissionibus part. 1. pag. 739. & in Romana Sancti Thomæ 4. February 1608. coram Scoto, impressa per Mar-⁴³ chefan. eadem part. 1. fol. 175. num. 4. & 5. Fer-⁴⁴ reus consil. 219. num. 7. Pedemontanus decis. 5. num. 9. Tafchus tom. 1. littera C. conclusi. 367. n. 15. Marta in yore huiusim. in decis. voto 154. num. 4. Gratian. disceptat forensibus, cap. 99. à principiis. Eniac. decis. 28. n. 3. part. 2. recent. Rota decis. 58. num. 1. part. 1. dixerit. Marta de clau-⁴⁵ sulis pari. 1. conclusi. 12. Augustinus Barbosa de clauſulis clasif. 115. vbi latè de eff. clauſul. provit de iure. secundum ius, &c. Sequitur manuſcrip. vt non tantum hic Senatus stylus non contraveniat, idem cap. 16. Bullæ in Cœno Do-⁴⁶ mini, sed imò potius ex ea inducatur iustifica-⁴⁷ tio huius praxis & stylus Senatus Regij; Cū p-⁴⁸ nitidus sit vñfornis eiusdem verbis, dispositioni intentioni, & fini, prout ex ea clare patet.

S. V N I C V S.

Concil. Trident. an in Ordinarij, an eius
subditorum fauorem sit inductum.
Et an alterutrius consensu in iurisdictionem
alienam impedit hanc protectionem per Regem impertiri.

S V M M A R I V M.

Decretum Tridentin. in cap. causa omnes an fuit
inductum in fauorem solius Ordinarij, cuius
iurisdictione favorabilis, & naturalis dicitur,
num. 1.

Iurisdictio Delegati, & conservatoris est odiosa,
num. 2.

Dispositio qualibet derogans iurisdictioni ordinariae
odiosa est, num. 3.

Decretum Trident. in cap. causa omnes an potius
sit inductum in fauorem litigantium, ne cum
tanto dispendio extra suas provincias extrahantur,
num. 4.

Decretum Tridentin. in cap. causa omnes fuit in-
ductum tam in fauorem Ordinarij, quam sub-
ditorum, cum damage sint communia, num. 5.

Consensus tam Ordinary, quam litigantis requiri-
tur, ut ceteri Trident. decretum in cap. causa
omnes, ita ut altero deficiente Senatu causam
insuper remittat Ordinary, num. 6. & 7.

Declaratio singularis Sancti Congregationis refer-
tur, quia fuit decimus; primus de consensu solius
Episcopi non posse causam in Curia intro-
ducere in prima instantia, nisi partes etiam con-
sentiant, num. 8.

Secundum, decretum Concilij in cap. causa omnes
emanante in fauorem Ordinary, & partium simili-
ne excubatur extra suas Ciuitates, num. 9.

Tertium, fauore plurium introductum unius ren-
nuntiationem non tolli, num. 10.

Quartum, Nuntius Apostoli cognoscere in prima
instantia accedente partium, & Ordinary con-
senst, num. 11.

Quintum, ad solium Episcopi colligitur instantia
non posse in Curia causam committi, sed
Episcopo viciniori, num. 12.

Quod & iterum declarasse Sancti Congregationem
referunt, num. 13. & num. 14.

Prima instantia praeservata est in fauorem Ordinary,
cum confundatur ordo quando unicuique iuris-
dictio non servatur, num. 15.

Prima instantia praeservatur Ordinary etiam in
fauorem partium, quasi sit inhumanum pro par-
ta causa immodico litiis anfractu pati, num. 16.

Ordinarius si est colligitur, ex sola consensu ipsius

non committitur causa in Curia, sed viciniori,

num. 17.

Inhibetur Ordinary negare legatum in prima instan-

tia etiam de consensu paris, cuius renuntiatione

non valit in illius praediicium, num. 18.

In favore tam Ordinary, quam partium fuit in-
ducta praeservatio prime instantie, qua unius ren-

nuntiatione non tollitur, num. 19.

Fauor, aut privilegium commune unius renun-

tiatione non cessat, num. 20.

Renuntiatione partis cessante consensu Episcopi
causa in prima instantia non auferitur ab Ordina-

rio, num. 21.

Priviliegium habens in complicatum unius renun-

tiatione non tollitur, cum redundet in alterius
praediicium, num. 22.

Renuntiatione subitorum non valet in praediicium

Superioris, cui est fauor communicatus, num. 23.

In iuribus complicatis executo, tam respectu con-
demnati, quam non condemnati non habet locum,
sed in toto cessat, num. 24.

Priviliegium subitorum quando est commune cum
superiore ad validam renuntiationem concurre
omnium consensus, num. 25.

Renuntiatione unius negat fieri in praediicium iuris
per alterum quasvis, num. 26.

Trident. in cap. causa omnes, cum unius renun-
tiatione non cesset, nec Regalis procelles im-
partienda ad preces reclamantis, & recusa-
tivis, num. 27.

Renuntiant, aut consentienti in iurisdictione aliena
ab quo Ordinary consensu, etiam condem-
natio nihil obstat, quominus recursu Regio uta-
tur, ut in Senatu etiam executoriales resaneantur,
& causa Ordinary remittatur demum tra-
stanta, num. 28.

VIBVS (qua à principio huius cap. de-
scriptum) sic præcognitis, utiliter
venit inquirendum, an decretum Concilij Tridentin. in d. cap. 20. sess. 24. de refor-
mat. sit inductum in fauorem solius iurisdictionis Ordinary (qua de iure favorabilis censeatur,
& naturalis, Glossa magna in cap. 1. de rescri-
ptis, lib. 6. gloss. penult. in Clement. 2. de officio
Ordinary, Bilingue, decisi. 5. de concessione pre-
bende, Putens decisi. sub num. 3. lib. 3. Caputq.
decisi. 4. p. 3. Ioan. Petrus Moneta in tractat. de
conservatori. cap. 7. num. 343. Vbi per contra
affirmat, iurisdictionem Delegati, &
conservatori esse odiosam, ex cap. cum in iure
peritus, vbi Glossa & Doctores de officio De-
legati. Baldus in l. vicia, C. de mandatis Princi-
cipum. Atque idem exemptionem à iuris-
dictione ordinaria odiosam esse, affirmit ipse
Moneta ibidem dict. num. 343. cap. 1. cum ibi
notatis, de privilegiis, lib. 6. Et generaliter quæ-
libet dispositio derogans & potestati Ordinary 3
odiosa est, Abb. in cap. si quis contra. notab. 1.
de foro competent. Crescentius decisi. 1. num. 1. &
decisi. 3. num. 6. de privilegiis, Moneta dict. cap. 7.
num. 343. fol. 371. in partu) vel an in fauorem
partium, & subditorum, dicendum sit dimi-
nasse dictum Tridentini decretum, ne extra suas
provincias tot sumptibus & incommoditatibus
litigare, & degere cogantur, vt superioris ex
Floris de Mena diximus hoc cap. 3. a num. 20.
& sequentibus; & latius prosequitur, & com-
probatur aliquibus iuris fundamentis hoc incon-
ueniens, & notable dampnum inde proueniens,
quod pars ultra suam ciuitatem, vel provinciam
litigare cogatur. Narbona in l. 59. gloss. 1. à
num. 174. tit. 4. lib. 2. Recopil. tom. 3.

Quod & insuper singularia probant iuxta cap.
leges Ecclesiæ, cap. Peregrina iudicia (salua in
omnibus Apostolica autoritate) generali sanctio-
ne prohibemus: quia indignum est, vt ab extra-
neis indicentur, qui comprouinciales, & à ele-
ctoris debent habere indices, nisi fuerit appellatum, 2.
ques. 6. text. in cap. non licet cuiquam (sine pre-
dicione tamen Romana Ecclesiæ, cui in omnibus
causis reverentia, & authoritas debetur) relatis
iis Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Ec-
clesiae, nunc domino gubernant, ad alias comolare
Provin-

Provincias, vel aliarum Provinciarum Episco-
porum iudicia expetere, vel pati. Quod si quis
presumpserit, & ab officio Cleri submotus, & in-
iuriarum reus ab omnibus iudicetur, 3. ques. 6. cap.
vnaque Provincia eadem causa, & quæst. text.
etiam in cap. neminem exhiberi de Provincia ad
Provincia, vel ad Comitatum oportet, nisi ad
relationem Iudicis ad quem fuerit appellatum (&
infra) Illa que sunt per unquamque Provin-
ciam, ipsius Provincia Synodus dispensat, sicut
in Niceno constat Decretum esse Concilio, ultra
Provincia terminos accusanti licentiam non proge-
diatur: omnis accusatio intra Provinciam audiatur,
& a comprouincialis terminis, nisi
Prælator sit, qui accusatur. Eadem causa 3.
ques. 6. cap. fin. ibi: In Provincia in qua con-
sistit ille qui accusatur, suas exerceat actiones:
ne existimat accusator sibi cum aliis, aut longius
ad iudicium petra absumendum, eadem causa, &
ques. 5.

In quo breuiter affirmandum erit, & dictam
Concilitatem dispositionem fuisse introductam
in fauorem utrumque, nempe in fauorem Ordinariorum,
& simul in fauorem partium ex dictis rationibus, vt ex declaratione Sanctæ
Congregationis fuisse determinatum, probat
Gratianus in discepta forensibus, lib. 5. cap. 837.
num. 15. sequitur Ioannes Maria Nouarius in
præf. non iuri. Ponit, cap. de causis prima
instantia, concilij, alias 54. fol. 141. num. 4. cum
alii declarationibus eisdem Sanctæ Congre-
gationis modis citandis expressæ id ipsum decla-
rancibus, & deciduntibus.

Ex quo sic complicato fauore & sequitur ma-
nifeste, quod si littera in Senatu adducantur,
ex quibus appearat, partem aliquam, vel par-
tes consentientes in alterius Iudicis ordinarij, aut
delegati iurisdictionem, ab eo tamen consen-
sus Ordinary si, vel contra repudiat consen-
sus Ordinary; non tamen partium litigantium
consensus interueniat: indubio Senatus remit-
teret causam in prima instantia Ordinary, cum
tam Episcopi, quædam partium simili sit necessari-
us consensus, ut decreto Tridenti in dict. cap. 20.
locus non sit, vtque remissio hæc impeditur
ad Ordinary fieri, prout in terminis declarauit
Sancta Congregatio super eodem cap. 20. in
7. hac verba: An de consensu Episcopi possit causa
in prima instantia in Curiam introduci, non ob-
stante, cap. 20. section. 4. in principio, nisi par-
tes ambo consentiant? Et quid si causa sit inter
Episcopum & alium, unquid instantie Episcopi
possit cognoscere in Curia coram alio? Congregatio
8. censit, & habere locum, adeo ut de consensu Epis-
copi non possit causa introduci in prima instantia
ad Curiam, nisi partes etiam consenserint, quia
decreto Concilij emanauit non solum fauore iuris-
dictionis Ordinary, sed etiam fauore ipsorum
9. partium, ne trahantur & extra suas ciuitates, &
loca. Ideo quod fauore plurium introductum est,
non tollitur & unius renuntiatione, & ita Congre-
gatio censit, licet Nuntius Sedis Apostolicae co-
gnoscere de causa & in prima instantia de consen-
sus partium, ipsiusque Ordinary consensu acceden-
te.

12. te. Quod si causa sit inter Episcopum & alium,
ad solium Episcopi instantiam cognoscere non poterit,
parte relata, in Curia coram alio, sed causa
committenda est viciniori, ut signatura obseruat,
de quo infra num. 17.

Et iterum ibi, sequitur & facit: An si cau-

sa sit inter Episcopum & alium, instantie Epis-
copo & possit in Curia cognosci & Congregatio
cessit; ad solium Episcopi instantiam non pos-
se cognosci parte & relata, in Curia, sed 14
committendam esse viciniori, quod signatura
obseruat, &c. Quam mirabilem declaratio-
nem refert ad litteram Narbona in l. 59.
glos. 1. num. 173. lib. 2. rit. 4. Recopil. tom. 3.
fol. 181.

Et idem resoluisse Sanctam Congregatio-
nem Cardinalium Concilij Tridentin. 27. Inq.
anno 1175. testatur Gratianus in disceptatione for-
ensibus, lib. 5. cap. 837. num. 17. per quam à
num. 15. dicit, quod quamus & per Concilium 15
Trident. sess. 24. de reformatione, cap. 20. omnes
cauila, maximè criminales in prima instantia
examini, & iurisdictione Episcopi tantum re-
linquantur, quod quidem ob fauorem Ordinary
statutum est; ne eorum iurisdictione ini-
nucetur, quia ordo confunditur, quando uniu-
erque iurisdictione non servatur, cap. peruenit 36.
in fin. 1. quæst. 1. Et etiam in fauorem & par-
tium, tanquam inhumanum sit, permittere in
longinquæ patria pro parva causa immodico
litis anfractus pati, & sufficiet: id est si partes
ipsa non consentiant, non posse cauila in pri-
ma instantia ex solo consensu Episcopi com-
mitti. Et iterum ipse Gratianus num. 22. ex ea-
dem sententia Congregationis Concilij, dicit,
quod si colligitur Episcopus, & licet semper
causaliter inter eum & colligitur debet com-
mitti, & cognosci in partibus; tamen stante
suspicione committitur viciniori.

Quod conducibilis est rationibus & moti-
bus tam Concilij, quam declarationum Sanctæ
Congregationis haec tenus relatarum, nempe ve
ob suspicione Ordinary colligitur iuris-
dictionem non committit, ut colligitur in Curia cognoscenda; sed
in partibus committit, viciniori iuxta hanc
declarationem, cuius meminit Gratianus, ne
cum tanto dispendio, & fortè pro re paru va-
lentibus colligitur, extra provinciam suam extrahi
cogatur. Siquidem hodie stante hac declaratione
Sanctæ Congregationis, aliusve relatis (ad equatis
menti & intentioni Concilij Tridentin.) non potest
locum habere Ror ex dicto 30. de appellationibus, it
nous, per quam motus Marchefan. de commissio-
ni. anocat. causa. 2. part. 8. 1. num. 38. dicit, quod
quando Ordinary remittit causam in prima instantia Ordinary, cum
tam Episcopi, quædam partium simili sit necessari-
us consensus, ut decretum hoc in dict. cap. 20.
locus non sit, vtque remissio hæc impeditur
ad Ordinary fieri, prout in terminis declarauit
Sancta Congregatio super eodem cap. 20. in
7. hac verba: An de consensu Episcopi possit causa
in prima instantia in Curiam introduci, non ob-
stante, cap. 20. section. 4. in principio, nisi par-
tes ambo consentiant? Et quid si causa sit inter
Episcopum & alium, unquid instantie Episcopi
possit cognoscere in Curia coram alio? Congregatio
8. censit, & habere locum, adeo ut de consensu Epis-
copi non possit causa introduci in prima instantia
ad Curiam, nisi partes etiam consenserint, quia
decreto Concilij emanauit non solum fauore iuris-
dictionis Ordinary, sed etiam fauore ipsorum
partium, ne trahantur & extra suas ciuitates, &
loca. Ideo quod fauore plurium introductum est,
non tollitur & unius renuntiatione, & ita Congre-
gatio censit, licet Nuntius Sedis Apostolicae co-
gnoscere de causa & in prima instantia de consen-
sus partium, ipsiusque Ordinary consensu acceden-
te.

12. te. Quod si causa sit inter Episcopum & alium,
ad solium Episcopi instantiam cognoscere non poterit,
parte relata, in Curia coram alio, sed causa
committenda est viciniori, ut signatura obseruat,
de quo infra num. 17.

Et iterum ibi, sequitur & facit: An si cau-

sa sit inter Episcopum & alium, instantie Epis-
copo & possit in Curia cognoscere & Congregatio
cessit; ad solium Episcopi instantiam non pos-
se cognosci parte & relata, in Curia, sed 14
committendam esse viciniori, quod signatura
obseruat, &c. Quam mirabilem declaratio-
nem refert ad litteram Narbona in l. 59.
glos. 1. num. 173. lib. 2. rit. 4. Recopil. tom. 3.
fol. 181.

præiudicium iuxta declarationem à Sancta Cardinalium Congregatione latam ad cap. 20. siff. 24. de reformatione, vbi eam refert Farinac. sub verbi fini tractanda, ad quod etiam allegat Paz in praxi tom. 2. preladio ultimo, num. 18. allegat etiam Matfillam lib. 4. tit. 5. cap. 6. littera S. & in diff. cap. 20. num. 4.

19 Idem etiam † Iohannes Maria Nouarius in noua iuris Pontificis prædicarum conclus. cap. de causis prime instantie, &c. conclus. i. alia 34. num. 6. fol. 141. vbi per eandem declarationem Congregationis relatum à Gratiano vbi proxime dist. capitul. 8. 37. (licet ille mendosè cum allegat cap. 36.) dicit, & quidem singulariter, alien rationem assignari non posse huic conclusioni, nisi quia hic labor fuit inductus tam respectu Ordinarij loci, quam patrum litigantium, & quod regula ut quilibet renuntiare possit favor suo, intelligatur, † si priuilegium concernat favorem renuntiantis dumtaxat, at secus quando simul in fauorem aliorum, & sic & fauor sit communis, sublata sit facultas renuntiandi, ex ab eo latius traditis in praxi election. fori. q. 7. à n. 4. siff. 3. in prima impressione Neapol.

20 Qui quidem Nouarius rectè inde † argumentat a contrario sensu; quod si accedat solus patti confensus, & deficiat Ordinarij voluntas, similiter causa in prima instantia extra locum à Concil. Trident. destinatum minimè poterit committi.

21 Quæ argumentatio legitima † & iure constans est, rūm ex declarationibus Sanctæ Congregationis Cardinalium hactenus adducuntur; tum etiam, quoniam quando priuilegium est complicatum inter duos aut plures, unius renuntiatio nihil operatur, cum redetur in præiudicium ceterorum, Iulius Clarius q. final. quib. 42. Iacobus Cancerius varianus refection. lib. 2. capitul. 2. de iurisdictione, num. 194. Marius Giuba consil. 95. num. 13.

Vnde absque Superioris (qui ex fauore subditorum participat) consensu, † non valet illorum sola renuntiatio, Romanus consil. 369. n. 18. Cardinal. consil. 38. ad fin. Afflictus decif. 173. Gratianus decif. 78. num. 50. Ioann. Baptista Costa de scienzia & ignorantia centur. 2. distin. 66. num. 5. Ronitus praed. 2. de iurisdictione, initio non turbandum, num. 25. Didacus Perez in l. 2. tit. 1. lib. 3. ordinamen. Castrensi. consil. 431. num. 3. in princip. Andreas Gaillus obseruat. 40. num. 3. lib. 1. Cardinal. Tuschus littera C. conclus. 1027. n. 3. Marius Giuba, consil. 95. num. 13. & seqq. Cædus Canonici. quest. 12. num. 8. 9. & 10. Rota decif. 22. num. 8. part. 2.

Et quia quando iuta duorum sunt compli-
22 cata, † ita ut in unum facta executio ostiatur
damnum & præiudicium iuri alterius sic complicito & coniuncto; ut respectu omnium tam renuntiantis, aut condemnati, quam alterius, qui nec renunciavit, nec consensit, nec condemnatus fuit; executio suspendatur in totum, latissimè post plurimos Doctores, & Rota decisiones, neconon mirabilia iura tractauimus supra 1. part. cap. 13. à num. 25. & sequentib. vers. 5. & pro hac parte.

Necnon quando ex priuilegio subditorum 23 exoritur fauor communis cum superiore, † vel alio, ut omnino ad validam renuntiationem requiratur consensus, consensus omnium participantium fauorem. Ac etiam generaliter, quod

renuntiatio unius † neque fieri in præiudicium 24 iuris quæstii alterius, & de pluribus aliis mirabilibus doctrinis, quæ omnino huic, de qua in hoc cap. mitè conuenient, abunde tractauimus in dicto cap. 13. à num. 16. cum multis seqg. usque ad fin. & fere per totum, 1. part. vers. Quibus tamen & aliis, &c. Quid libenter remitto.

Ex quibus manifestè sequitur, † quod cum 27 dispositio Concilij Tridentini, in dict. cap. 20. siff. 24. de reformat. nec cesset ex solo consensu partium, nec ex solo consensu Episcopi Ordinarij, poterit licet ille mendosè cum allegat cap. 36.) dicit, & quidem singulariter, alien rationem assignari non posse huic conclusioni, nisi quia hic labor fuit inductus tam respectu Ordinarij loci, quam patrum litigantium, & quod regula ut quilibet renuntiare possit favor suo, intelligatur, † si priuilegium concernat favorem renuntiantis dumtaxat, at secus quando simul in fauorem aliorum, & sic & fauor sit communis, sublata sit facultas renuntiandi, ex ab eo latius traditis in praxi election. fori. q. 7. à n. 4. siff. 3. in prima impressione Neapol.

28 Qui quidem Nouarius rectè inde † argumentat a contrario sensu; quod si accedat solus patti confensus, & deficiat Ordinarij voluntas, similiter causa in prima instantia extra locum à Concil. Trident. destinatum minimè poterit committi.

S U M M A R I V M .

Sub decreto Trident. cap. 10. preservante primam Ordinarij instantiam, an comprehendantur Prelati inferiores Episcopo, ordinariam etiam iurisdictionem habentes, num. 1. & seqq. Preservantur non esse in Trident. primam instantiam Ordinarij inferioria Episcopo, qui tenuerint, num. 2.

Proretionis Regaliæ vti nequit Rex super non contentis & comprehensis in decresis Concilij Tridentini, num. 3.

Causa criminalis, & matrimonialis nequeunt tractari coram Decano, aut alio Prelato inferiori iurisdictionem habentibus, num. 4.

Prelati inferiores Episcopo habentes iurisdictionem ordinariam comprehenduntur ab Decreto Trident. in cap. causa omnes, veriorum opinionem fundat, & amplectiuntur Author, num. 5.

Ratio finalis Concilij in cap. causa omnes militat in litigantibus cuilibet iurisdictioni ordinariae subiectis, num. 6.

Verba generalia dispositiones r̄stringuntur ad rationem, & causam eiusdem, num. 7.

Trident. in cap. causa omnes loquitur generaliter de Ordinariis, sub cuius verbis omnes iurisdictione ordinariam habentes comprehenduntur, num. 8.

Verba legi intelliguntur simpliciter, non secundum quid, nec sub aliquo supposito, num. 9.

Trident. in cap. causa omnes non petit qualitera exemptionis in Prelato, idèo nec suppletam, num. 10.

Ordinarij appellatione venit etiam quilibet Prelatus inferior Episcopo Ordinariam habens iurisdictionem, num. 11.

Ordinarij facta mentio in Decreto aliquo (visi subiecta materia aliud poscat) includuntur inferiores ordinariam iurisdictionem habentes, n. 12.

Ordinario

Et de earum Reten. in Senatu 2.p.c. 4. 217

Prælatus inferior probans prescriptionem exequendi dispensationes matrimoniales, in illa etiam venit Ordinarij appellatione, num. 13.

Abbas etiam non exempti habentes iurisdictionem ordinariam non obstante Trident. Decreto, bodie suæ ut valens iurisdictione, n. 14.

Obferatio Flaminij Parisijs referitur, ut Ordinarij appellatione, etiam inferiores Ordinarij comprehendantur, n. 15. & seqq. Quem Barboſa citavit pro contraria opinione.

Ordinarij appellatione non soli Episcopi comprehenduntur, num. 17.

Concilium Tridentin. ubi aliquid Ordinario remittit explicandum, aut exequendum, omnes iurisdictionem ordinariam habentes possunt exequi Decreta Concilij, ut plurima de hoc congeruntur, num. 18.

Canonem posteriores recipiunt passuum interpretationem à iure communii, num. 19.

Sub Trident. inveniente Ordinariis visitationem Ecclesiastirum etiam exemplarum comprehenduntur Ordinarij inferior habentes quæ Episcopalia in ea, num. 20.

Trident. permittens Ordinario remittentem ad matrimonium, procedit in Ordinario habente quæ Episcopalem iurisdictionem, n. 21. & num. 22.

Ordinarij appellatione in materia collationis inferior Prelatus habens conferendi ius venit, n. 23.

Ordinarij appellatione venit Prior S. Ioanne Hierosolymitan. num. 24.

Capitulum Sede vacante succedit in iurisdictione ordinarii, etiam voluntaria comprehenduntur in Decreto de Ordinario loquuntur, n. 25.

Capituli Sede vacante primam instantiam comprehenduntur in Concil. Trident. n. 26.

Vicarius Episcopi appellatione Ordinarij comprehenduntur, num. 27.

Ad Ordinarij inferioris comprehensionem in dispositione de Ordinaria simpliciter loquuntur elegans Rota decisio refertur ad litteram, n. 28.

Archidiaconus habens ex iure indicare iurisdictionem Ecclesiasticam in suo districtu venit appellatione Ordinarij in materia adaptabili, n. 29.

Trident. in cap. 8. ad hoc, referens Episcopis causa matrimonialis, & criminalis, non procedit in inferiori oblinem rem indicatam, aut verificante immemoriam, num. 30.

Immemorialis (ex qua Archidiaconus pretendit iurisdictionem in matrimonialibus, aut criminalibus) dum per tres conformes probatur, Episcopus visitat iurisdictionem in illis, num. 31.

Prelatus inferior probata per executoriales sua iurisdictione ordinaria venit appellatione Ordinarij, num. 32.

Dispensationes committuntur Ordinariis ex Decreto Trident. num. 33.

Archidiaconus habens iurisdictionem ordinariam venit in materia adaptabili appellatione Ordinarij, & Diocesis, num. 34.

Dispensationes matrimoniales committuntur inferiores ordinarii habentes quæ Episcopalem iurisdictionem, num. 35.

Prelati locis exemptis à iurisdictione Episcopi, non ideo definit esse de Diocesi, & in Diocesi Episcopi, num. 36.

Commissione de dispensando, ubi nullus adegit contradictor, non recipit iudicium contentiosum, sed extra iudiciale cognitionem, n. 37.

Sententia niteni prescriptione non inviat ultra prescriptum, num. 38.

Prælatus inferior probans prescriptionem exequendi dispensationes matrimoniales, in illa etiam venit Ordinarij appellatione, num. 39.

Resolutus ex cap. 20. Trident. preservantur esse etiam primam instantiam inferioris ordinariam iurisdictionem habentes, num. 40.

Agitur ex ède de exhortatione Concilij Trident. in c. 10. q. ad hoc, resurgentis solo iudicio Episcopi causas criminales, & matrimoniales, num. 41. & seqq.

Iurisdictio in criminalibus, & matrimonialibus non esabilita ab Archidiaconi, &c. Per Trident. absolvit, sed permisit ex immemoriali probata per tres conformes, num. 42.

Quasi posse ex immemoriali probanda erit coram Episcopo, qui inter illam exercet ex declaracionibus S. Congregationis, num. 43. & seqq.

Inferiores Episcopi non prohibentur exercere iurisdictionem in matrimonialibus, & criminalibus, post probata immemorialem per tres conformes, num. 44.

Ante probatam immemorialem huiusmodi Episcopo intra cuius Diocesis Prelatus existit, exercet iurisdictionem in criminalibus, & matrimonialibus praetensum ex S. Congreg. num. 45. & num. 46. & 48.

Probari tamen debet immemorialis per tres conformes, num. 47.

Declarations S. Congregationis referuntur, quibus expressè dicitur, instantiam Ordinarij preservantem cap. causa omnes, intelligi, etiam Decanum, Archidiaconom, & alterius inferioris ordinariam habentes iurisdictionem ex immemoriali, num. 49.

Dôctores plures referuntur, qui de predictis declarationibus S. Congregationis testantur, n. 50.

Declarationes prefatae satis causantur Rota, num. 15.

Iurisdictio ab inferiori questra per immemorialem, aut priuilegiū, est verè ordinaria comprehendens in Trident. c. 20. in principio preservantem primam instantiam Ordinarij adaptabili, n. 51.

Manuteneri quando debet, vel non Episcopus in iurisdictione praetensa per Archidiaconom, aut Decanum, aliumve sibi inferiorē, n. 52. remittat.

Primaria instantiam Ordinarij inferioris vero contentat in prima parte cap. causa omnes Trident. debet Rex protegere, num. 54.

Prelatus inferior habens iurisdictionem super ipsius Ecclesiasticam, aut Collegio, non comprehenduntur in cap. causa omnes, preservante primam instantiam Ordinariis, quia iste talis non est, num. 55.

Adducitur ad idem declaratio S. Congregationis Cardinallium, ibid.

Via saluberrimo illo sancto Concilij Trident. & Decreto 20. sif. 34. de reformat. cuius (sicut ceterorum protectori commendata est Regibus & Principibus Christiani) præservantur repertum primam Ordinariam instantiam, in omnibus causis ad forum Ecclesiasticum yniuersaliter quomodo libet pertinenibus, ibi: In prima instantia Ordinarii locorum dumtaxat cognoscatur: vilie indicari, difficultatem illam ab solvere, etsam ex aliquorum Doctorum non contumenda authoritatis opinione? An sub hoc